

MAAILMAN Historia

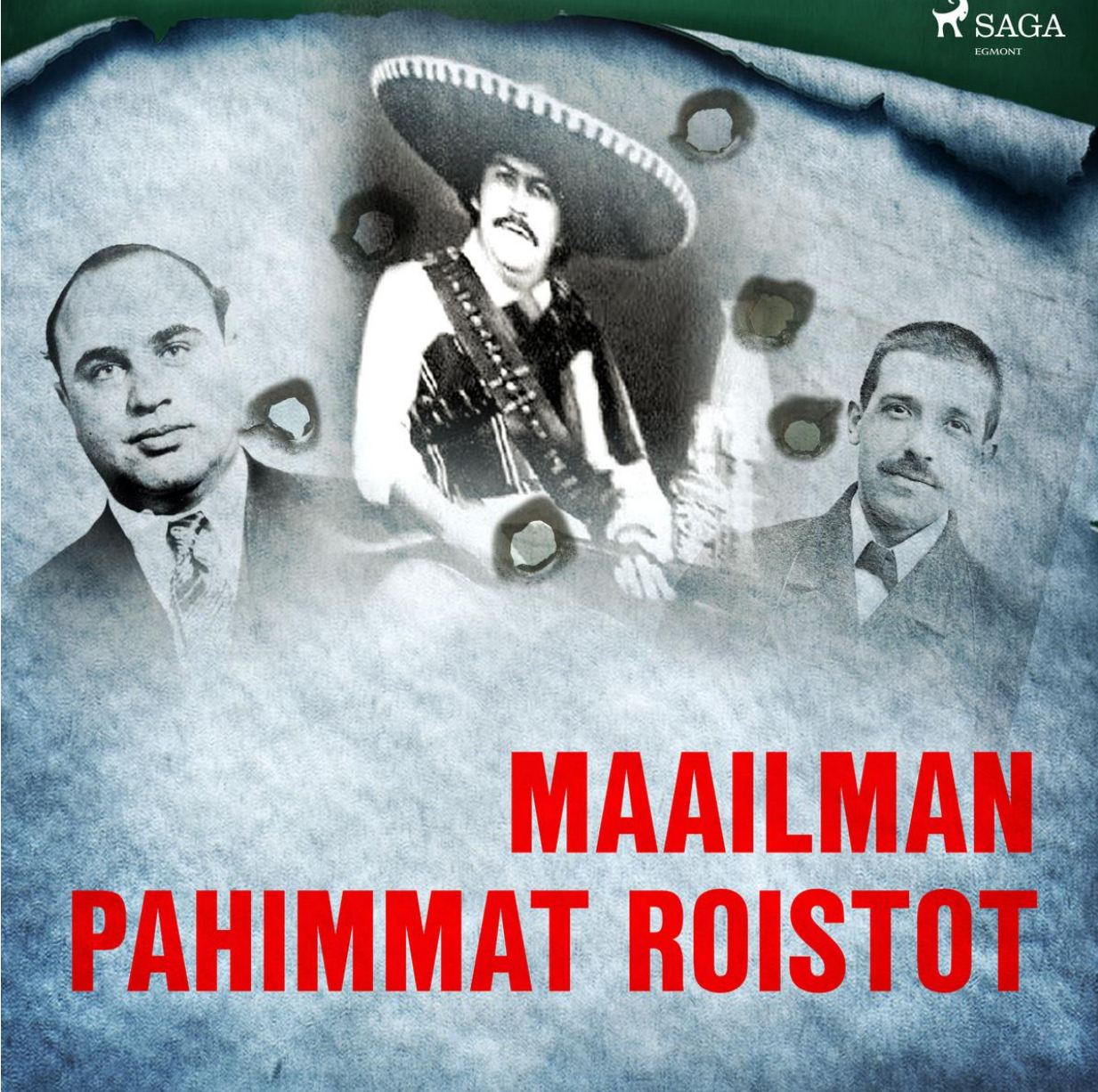
SAGA
EGMONT

**MAAILMAN
PAHIMMAT ROISTOT**

MAAILMAN Historia

SAGA
EGMONT

**MAAILMAN
PAHIMMAT ROISTOT**

Maailman historia

Maailman pahimmat roistot

SAGA Egmont

Maailman pahimmat roistot
Copyright © 2020 Maailman Historia and SAGA Egmont
All rights reserved
ISBN: 9788726383447

1. e-book edition, 2020
Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont,
www.egmont.com

Maailman pahimmat roistot

Lain tarkka noudattaminen voi olla vaikeaa, jos on nälkäinen, epätoivoinen ja uhattuna. Jotkut taas valitsevat lainsuojattoman elämän tietoisesti. Sitä varten pitää ensinnäkin olla viehätysvoimaa, kuten huijari Robert V. Millerillä eli kreivi Victor Lustigilla. Toiseksi on oltava röyhkeä, kuten entinen laskuvarjosotilas Albert Spaggiari, joka ryösti yli 50 miljoonaa frangia Ranskan varmimmasta pankista. Lisäksi on vielä oltava peloton kuin merirosvo Mustaparta, joka piti pilkkanaan Britannian laivastoa. Joskus koko yhteisö perustuu rikoksiin, kuten orjuudesta eläneet barbareskikaupungit 1600- ja 1700-luvulla Pohjois-Afrikassa. Rikollisuus voi periytyä sukupolvilta toisille, kuten Kiinan triadeilla, joiden salainen järjestö on toiminut 1300-luvulta lähtien, ja Italian mafialla, joka menestyksekkäästi levittyi 1800-luvulla Yhdysvaltain suurkaupunkeihin. Tämä kirja kertoo pahimmista roistoista, joita historia on oppinut tuntemaan.

1. Maanteiden rosvot

"Rahat tai henki!" oli maantierosvojen vakiohuudahdus, kun he ryntäsivät esiin metsän kätköistä ja kävivät kauppiaiden ja matkalaisten kimppuun. Rosvot riehuivat alueilla, jotka eivät olleet poliisin ja viranomaisten täydessä hallinnassa - kuten Reinin varrella keskiajan Saksassa, metsissä Dick Turpinin ajan Englannissa ja Australian pensaikkoalueilla 1800-luvun puolivälissä. Kukaan ei ollut turvassa autioilla kauppateillä, kun maantierosvot olivat vauhdissa.

Yön pimeys oli laskeutunut Reinin ylle, ja raskaasti lastattu puulaiva lipui jokea pitkin rauhallisesti laakson halki ja ohi harjanteen, missä Reichensteinin linna kohosi uljaana kallioilla 90 metriä joen yläpuolella.

Yhtäkkiä laiva törmäsi johonkin pimeässä. Laivan runko tärähti rajusti, ja sen keulasta kuului kilinää ja rahinaa. Joen yli oli jännitetty jykevä rautaketju, joka oli jarruttanut laivan etenemistä. Muutaman sekunnin kuluttua alkoi kuulua meteliä rannalta. Matalat äänet komensivat, että laiva tuli pysäyttää, ja kapteeni teki oitis työtä käskettyä. Hän tiesi varsin hyvin, mistä tilanteessa oli kyse.

Kapteeni ohjasi laivan rantaan ja ankkuroitui. Heikossa kuunvalossa hän havaitsi maissa lukuisten haarniskoihin pukeutuneiden miesten varjoja. Kapteeni vaihtoi muutaman sanan lähimpänä laivaa seisovan ritarin kanssa. He olivat - aivan kuten kapteeni oli odottanutkin - rosvoparonin väkeä.

Hän veti taskustaan hopeakolikoita täynnä olevan palttinapussin ja antoi sen ritarille. Vasta sitten pieni kauppalaiva sai luvan jatkaa matkaansa jokea pitkin.

ROSVOPARONI PERI TULLEJA VÄKISIN

Edellä kuvatulla tavalla on voinut Reinin rosvoparonien hyökkäys sujua 1200-luvun Saksassa. Iskuja tehtiin jatkuvasti, ja ne olivat suuri vitsaus monille kauppamatkustajille, jotka kuljettivat tavaroitaan joella. Virallisten tulliasemien lisäksi, joissa linnanherrat keräsivät Rooman paavin luvalla rahaa kaikilta kauppamatkustajilta, rosvoparonit olivat ryhtyneet perimään tullevia epävirallisesti.

Yksi pahimmista rosvoparoneista asui Reichensteinissa. Philipp von Hohenfels, joka hallitsi linnaa vuosina 1241–1277, uhmasi kirkon ja muiden linnanherrojen vastaväitteitä ja peri tullia kaikilta aluksilta mielensä mukaan. Karuun kalliomaastoon linnan ympärille hän oli rakentanut vartiotorneja ja värvännyt paljon raskaasti aseistettuja ritareita. He olivat valmiina toimeen, jos kauppamatkustaja rohkeni tehdä vastarintaa. Niin tapahtui harvoin.

Jokikapteeneilla ei ollut valinnan varaa. Elleivät he halunneet, että laivan lasti ryöstettiin ja heidät itse miehistöineen lävistettiin miekoilla, heidän oli kaivettava hopeakolikoita kukkarostaan. Kauppalaivoilla ei ollut mahdollisuutta pitää mukana vartiojoukkoja, jotka olisivat voineet taistella raskaasti aseistettuja ja hyvin koulutettuja ritareita vastaan. Rosvoritarit, kuten Philipp von Hohenfels, saivat paljolti tehdä mitä halusivat 1200-luvun puolivälissä, sillä Pyhästä saksalais-roomalaisesta keisarikunnasta puuttui keskusvalta. Maassa vallitsi valtatyhjiö ilman todellista johtajaa vuosina 1254–1273 eli niin kutsutulla

interregnum-kaudella. Vahvan hallitsijan puuttuessa lainsuojattomat linnanherrat asettuivat lähes esteettä Reinin varrelle ja perivät laittomia tulleja väkivalloin.

Toimet rosvoparoneja vastaan olivat hajanaisia ja satunnaisia. Vuonna 1253 yksi paikallisjohtajista, Mainzin arkkihierttua, sai vallattua Reichensteinin ja kukistettua Philipp von Hohenfelsin. Hän kuitenkin säästi linnanherran hengen, joten ovela von Hohenfels keinotteli itsensä pikku hiljaa takaisin linnaan. Hänestä kehittyi yksi Reinin raaimmista ja häikäilemättömmistä rosvoparoneista. Hän oli muun muassa sieppausten ja kiristysten takana.

Vasta vuonna 1273, kun Pyhä saksalais-roomalainen keisarikunta sai jälleen keisarin, Rudolf I:n, alkoi tapahtua. Uusi keisari toteutti tarmokkaan operaation rosvoparoneja vastaan koko Reinin varrella. Määrätietoisissa iskuissa keisarin sotilaat hyökkäsivät linnoihin. Monet linnat poltettiin maan tasalle, ja rosvoparonit surmattiin ja ajettiin pakosalle. Vuoroon tuli myös Reichenstein, mutta vasta Philipp von Hohenfelsin kuoleman jälkeen vuonna 1277. Hänen poikansa Dietrich von Hohenfels ehti hallita linnaa vain viisi vuotta, ennen kuin keisarin joukot seisoivat portilla. Rudolf I:n sotilaat piirittivät linnaa neljä vuotta, jolloin rosvoparonin nälkiintyneine ritareineen oli antauduttava. Reichenstein poltettiin.

PASTORI KEIHÄSTETTIIN PIMEÄSSÄ

Kuten kauppiaat 1200-luvulla Reinillä olivat myös matkalaiset Englannin pölyisillä maanteilla 500 vuotta myöhemmin alttiina ryöstöille. Tämän sai todeta pastori Amey kesäiltana vuonna 1735, kun hän ratsasti metsän halki Richmondin luona Lontoon lounaislaidalla. Hän oli ollut maalla tekemässä papin töitään ja oli nyt

paluumatkalla kohti suurkaupunkia, kun pimeässä kuulunut huuto sai hänet vetämään ohjaksista ja seisahtumaan.

Ennen kuin pastori ehti katsoa ympärilleen, kaksi miestä osoitti piilukkoaseillaan häntä pimeässä. Toinen oli pahamaineinen Richard Turpin, tunnettu nimellä Dick Turpin, pitkä ja hyvin pukeutunut herra jalorotuisen hevosen selässä. Hänen kasvojaan peitti osin huivi, ja ruskeat pitkät hiukset olivat poninhännällä.

Pastori Ameyn vaihtoehdot olivat rahat tai henki. Hän tiesi, että julmat ryöstäjät olivat tappaneet ennenkin. Osana pelättyä Essexin liigaa Dick Turpin oli vastuussa lukuisista raaosta hyökkäyksistä ja ryöstöistä Lontoon laitamilla. Hän oli esimerkiksi osallistunut kodin ryöstöön, jossa 70-vuotiaan miehen päälle oli kaadettu kiehuvaa vettä ja häntä oli riepoteltu hiuksista vetäen omassa kodissaan samalla, kun hänen palvelustyttönsä oli raiskattu. Saalis oli kaikkiaan 30 puntaa.

Myös pastori Ameyn tapauksessa saalis oli niukka: yksi hopeakello, neljä guineaa (kultakolikoita, toim.) ja hieman hopeaa. Ryöstön jälkeen maantierosvot irrottivat ohjaket Ameyn hevoselta ja ajoivat sen tiehensä. Sitten he ratsastivat pois ja jättivät ryövätyt pastorin yksin pimeään metsään.

ROSVOT RIEHUIVAT MAANTEILLÄ

Maantierosvot olivat tuttu ongelma Englannissa jo 1600-luvun puolivälistä asti. Sisällissodan ja kuningas Kaarle I:n teloituksen jälkeen vuonna 1649 oli todella paljon sotilaita, jotka ennen olivat sotineet kuninkaan puolesta mutta olivat nyt työttömiä. He kiertelivät ympäriinsä ilman töitä ja rahaa eivätkä osanneet muuta kuin taistella. Monet heistä alkoivat siksi hyökätä ohikulkijoiden kimppuun maanteilla. Hyökkäyksiä oli erityisesti Lontoon ympäristössä. Yli 500

000 asukkaan kaupunki oli ylivoimaisesti Englannin suurin 1600-luvun jälkipuoliskolla, ja se oli myös suurimpia koko Euroopassa. Kauppamatkustajia tuli läheltä ja kaukaa, ja kaupunkia ympäröivissä pimeissä metsissä hyökkääjillä oli täydelliset työolosuhteet.

Maantierosvot iskivät yleensä yöllä. He pysyivät usein huonosti valaistujen pääteiden lähellä – reiteillä, joilla talojen välit olivat pitkiä. Yksi riskialtis alue olivat synkät nummet Hounslow Heathin ympärillä Lounais-Lontoossa. Nummien halki kulkivat tiet Bathiin ja Exeteriin.

Myös Richmondin ja Eppingin luona tiheällä metsäalueella, joka oli vuosia Dick Turpinin suosima piilopaikka, mellasti runsaasti maantierosvoja. Rikolliset pysyttelivät metsissä, koska viranomaiset olivat vähitellen työntäneet heidät Lontoon kaupungin rajojen ulkopuolelle. Turpinin aikaan rosvot olivat riehuneet muun muassa Hyde Parkissa lähellä keskustaa, mutta lukuisten ryöstöiskujen seurauksena oli pystytetty öljylampuilla toimivia katulyhtyjä tien varrelle St. Jamesin palatsista Kensingtonin palatsiin. Tieosuus oli siten Englannin ensimmäinen, jossa oli katuvalot.

Viranomaiset toimivat yleensä ankarasti maantierosvousta vastaan. Rangaistuksena oli tavallisesti hirttäminen, ja jos rikos oli ollut erityisen vakava, rosvojen ruumiit ripustettiin nähtäville hirsipuihin vilkkaasti liikennöidyn Edgware Roadin varrelle, kunnes ne mätänivät. Näin kävi monelle Turpinin toverille Essexin liigasta, joka oli suurelta osin hajotettu vuoden 1735 lopulla.

KÄSIALA PALJASTI TURPININ

Dick Turpinia viranomaiset eivät saaneet kiinni. Hän ryösteli yhä silloin tällöin Lontoota ympäröivissä metsissä,

kunnes noin vuoden 1736 jälkeen hänestä ei enää kuulunut mitään. Koska Turpinin päästä oli luvattu 200 punnan palkkio, maa poltti hänen jalkojensa alla. Hän vetäytyi pohjoisemmaksi Yorkshireen, otti nimen John Palmer ja ryhtyi hevoskauppiaaksi. Hän ei silti tyytynyt vain käymään kauppaa hevosilla vaan elätti itsensä myös jatkamalla maantieryöstöjä Pohjois-Englannissa.

Vuonna 1739 "John Palmer" vangittiin tavallisesta hevosvarkaudesta. Kun hän lähetti Yorkin vankilasta kirjeen langolleen Lontooseen pyytääkseen apua oikeudenkäyntiin, ansa laukesi. Lanko ei suostunut vastaanottamaan kirjettä postikonttorissa, koska hän ei tuntenut ketään John Palmeria Yorkista. Mies nimeltään James Smith näki sattumalta kirjeen ja tunnisti käsialan. Smith oli poikana käynyt samaa koulua kuin Dick Turpin ja auttanut häntä, kun hän opetteli kirjoittamaan. Smithin epäilykset heräsivät, kun hän näki käsialan, ja hän ilmoitti asiasta heti viranomaisille. Kiellettyään ensin kaiken Dick Turpin lopulta tunnusti oikean henkilöllisyytensä. Pahamaineinen murhaaja sai syytteet murhasta ja väkivaltaisista ryöstöistä. Maan kaikki lehdet seurasivat Yorkin oikeudenkäyntiä, eikä ollut yllätys, että Turpin lopulta tuomittiin hirtettäväksi.

Lauantaina 7. huhtikuuta 1739 pelätty maantierosvo vietiin Yorkin katujen halki avovaunuissa. Koko matkan keskustan vankilasta hirsipuulle Knavesmireen kansa seisoi tuijottamassa kuuluisaa kuolemaantuomittua. Turpin oli ostanut tilaisuuteen pitkän takin ja uudet kengät ja palkannut viiden hengen surusaattueen kulkemaan perässään. Toimittajien mukaan Turpin käyttäytyi hyvin arvokkaasti. Hän kumarsi matkalla useasti yleisölle, ja kun vaunut pääsivät perille, hän nousi määrätietoisesti portaita hirttolavalle ja salli pyövelin panna köyden hänen kaulaansa. Sitten hän heittäytyi kuolemaan "niin päättäväisellä liikkeellä kuin olisi noussut hevosen selkään

ratsastaakseen pois”, saivat Yorkin asukkaat lukea lehtisestä, jota jaettiin kaupungissa pian teloituksen jälkeen.

POSTIVAUNUISTA VIETIIN KULTA

Kuten 1700-luvun Englannissa oli myös Australian maantierosvoilla – niin kutsutuilla bushrangereilla – 1800-luvulla hyvät oltavat autioilla alueilla viranomaisten hallinnan ulottumattomissa. Tunnettu rosvo Ben Hall oli hyvä esimerkki. Hall eli Australiassa 1800-luvun puolivälissä, jolloin brittisiirtokunnassa riehui kultakuume. Kesäkuussa 1862 kuume oli huipussaan Uuden Etelä-Walesin osavaltiossa, kun postivaunu täynnä kultaa eteni pensaikon halki. Hevoset vetivät sitkeästi kallista lastia yksitoikkoisen maiseman halki, kuten joka sunnuntai, kun kultalähetys tuli kuljettaa Forbesista Orangeen.

Postivaunut olivat päässeet Eugowraan, eikä kuljettaja John Fagan aavistanut vaaraa – ei edes silloin, kun työvaunuja ilmaantui äkkiä tielle. Hän vain kirosi hieman ja sai vaivalla ohjattua hevoset ohi kiertämällä kohti länsipuolella näkyviä kallioita. Silloin helvetti pääsi irti.

Kallioilla seisojia 5–10 miestä mustatuin kasvoin ja punaiset liinat nenän ja suun edessä. He huusivat, heiluttivat pistooleitaan ja suolsivat luoteja postivaunujen ylle. Fagan yritti kääntää hevosia, mutta pauke ja huuto ajoivat eläimet pakokauhun valtaan. Ne nousivat takajaloilleen ja ryntäsivät kumpikin omaan suuntaansa. Pian kultakuljetus oli kaatunut kyljelleen, ja rosvot kiljuivat riemusta. Viisi poliisia postivaunuissa, joiden oli määrä toimia vartijoina, ehtivät tuskin reagoida. Edessä ylhäällä Faganin vieressä istunut poliisi sai osuman luodista ja putosi tajuttomana maahan. Muut neljä poliisia, jotka istuivat sisällä vaunuissa, ponnistelivat päästäkseen ulos.

Postivaunujen kimppuun olivat hyökänneet pahamaineiset pensaikkorosvot, bushrangerit. Kaikki tiesivät heidän riehuvan alueella, mutta toistaiseksi iskut olivat kohdistuneet yksityisiin kuljetuksiin. Kukaan ei ollut vielä röyhkeästi yrittänyt kaapata pankkien omia kultakuljetuksia. Ben Hall, joukkion johtaja, oli kuitenkin tullut ahneeksi. Hän tiesi tarkalleen, milloin kultakuljetus kulkisi ohi, ja hänellä oli suunnitelma valmiina.

Kun poliisit viimein pääsivät uloa kaatuneista vaunuista, heidän ylleen satoi yhä luoteja. Bushrangerit ampuivat sarjoja. Kun yksi joukko oli tyhjentänyt lippaansa ja joutui pitämään tauon, toinen aloitti. Ilmassa oli luoteja koko ajan, rauhaa ryhmittäytymiseen ei ollut sekuntiakaan. Poliisit tajusivat pian, että heidän oli juostava henkensä edestä.

Muutamassa minuutissa vastarinnasta ei ollut enää pelkoa. Ben Hall rosvoineen sai rauhassa kerätä saaliin. Ryöstö toi heille 80 kiloa kultaa ja vajaan 90 000 nykyeuron arvosta kahisevia punnan seteleitä.

BEN HALL OLI PENSAIKON KUNINGAS

Tuhannet bushrangerit riehuivat Australiassa 1800-luvulla ja tekivät matkanteosta vaarallista monilla alueilla.

Ensimmäiset bushrangerit olivat olleet kovaksi keitettyjä rikollisia, joita Britannia oli karkottanut 1700-luvulla.

Karanneet vangit, jotka olivat kyllin karskeja selviytyäkseen Australian villissä maastossa, saivat siellä melko vapaasti jatkaa rikollista toimintaansa. Pensaikkorosvoilusta tuli vähitellen elämäntyylä, jonka yhä useampi valitsi. Jos oli vaikeuksia selvittää järjestäytyneessä yhteiskunnassa, saattoi aina ryhtyä rosvoksi ja ryöstellä ammatikseen.

Eugowran joukkion johtaja Ben Hall oli alun perin viettänyt hiljaista ja rauhallista elämää. Nuorena hän oli vuokrannut maatilkun ja perustanut karjatilan. Hän oli ollut